

Hamar Roklub 1881s historie

1881

Den første roklubben i Hamar ble stiftet i mai måned i 1881, bare fire år etter at den første roklubben i Norge ble etablert. Mange var skeptiske til rosporten da værforholdene på innsjøen kunne være ganske røffe. Det var en innflytter fra England som kom til Hamar for å jobbe ved Melkefabrikken som tok med seg rosporten til Mjøsa. Klubben som ble etablert, var den tredje roklubben i Norge. De to første var Fredriksstad og Christiania. Siden dette har det vært et romiljø i byen. Men aktiviteten har i perioder vært som en berg og dalbane.

Det var bra aktivitet i den første roklubben i Hamar de første årene. I starten hadde ikke klubben båter, så arbeidet med å få tak i noen båter startet straks etter stiftelsen. Først på høsten klarte styret å få tak i båt med velvillig hjelp av folk som stilte med økonomisk garanti. Den første båten, en firer, hadde ikke bevegelige sleider. Men slik var det jo. Det ble rodd noen få turer på høsten før båten ble lagret for vinteren i et skur.

BILDET OVER: Fra sesongåpningen i 1931

Roklubben hadde egentlig ikke tilhold noe sted de første årene, men Melkefabrikken på Koigen der stifteren også hadde jobb, ble et naturlig samlingspunkt. Utover til 1884 økte aktiviteten gradvis selv om roing på denne tiden slettes ikke var noen sport for enhver. Utstyret var kostbart og måtte kjøpes fra utlandet, gjerne fra England. Det er mange beretninger om klubbens deltakelse i konkurranse (regattaer) i de første årene, gjerne i Oslofjorden.

Etter år 1888 ble det vanskeligere å drive rosporten i Hamar og klubben gikk sakte i dvale selv om den ble forsøkt gjenopprettet ved et par anledninger i 1905/06 og 1911.

1921

Det ble tidlig på våren i 1921 tatt initiativ til å gjenopprette roklubben.

I juni det året ble det besluttet å vekke den til live igjen med et nyvalgt styre. I 1923 ble det satt opp et enkelt båthus på Koigen. En av dem som var aktive på den tida, var Eyolf Knutsen som ledet klubben fra 1927 etter at Joar Larsen hadde vært formann noen år. Den vokste raskt med god aktivitet og flere konkurrerende lag som deltok utenfor og på Mjøsa. Knutsen flyttet fra byen i 1927 og Erling Vold overtok.

Næringslivsgründeren Erling Vold gikk da aktivt inn i styret som leder. Aktiviteten var raskt økende og klubben skaffet seg flere nye båter, særlig lagbåter for fire roere m/cox som var vanlig på denne tida. Disse ble kjøpt inn fra England.

1930-årene

På 1930-tallet stod det imidlertid klart at økt medlemstall og økt aktivitet gjorde at klubben fikk for liten plass. Samtidig gjorde erfaringene fra flommen i Mjøsa i 1927 at klubben ønsket et nytt tilholdssted. Valget falt på Tjuvholmen. Tjuvholmen hadde god beliggenhet da den lå høyt i terrenget, forholdsvis trygg mot framtidig flom. Det har jo vist seg at valget var riktig. Klubben har ikke blitt skadelidende på grunn av flom der den nå ligger, ikke engang i 1995 da Mjøsa steg opp til 7,94 meters vannstand.

BILDER: Eling Vold under åpningen av det nye klubbhuset på Tjuvholmen. Det var mye fint folk samlet (bildet under) da formann Vold åpnet det nye båthuset.

BILDET OVER: Roklubbens nye båthuset ble lagt på Tjuvholmen. Bildet er fra 1939.

Tjuvholmen var i 1930-årene et ganske så lite ansett sted med mye rusk og rask, rot og søppel som klubbens ildsjeler ryddet opp i før byggingen. Styret i klubben fikk tillatelse til å sette opp et nytt klubbhus på Tjuvholmen, et klubbhus der styret hadde store vyer for både restaurantdrift og kafé. Men det ble ikke noe av.

I 1934/35 så nytt båthus dagens lys og siden har roerne og senere padlerne hatt tilhold på Tjuvholmen. Det var stor aktivitet på deler av 1930-tallet og roerne arrangerte både regattaer på Mjøsa og var med i regattaer i Oslofjorden. Båtene ble fraktet på tog til Oslo og Drammen slik at Hamar-guttene kunne konkurrere mot andre. Og de gjorde det godt! Fram til slutten av 1930-tallet var ikke roing en idrett som kvinner drev med. Men det endret seg!

I 1937 fikk klubben sine første Norgesmestre i firer innrigger junior. Også i 1958 klarte klubben denne bragden i samme båttype. Klubben har også en uoffisiell Norgesmester i plaatsingelsculler fra 1960-tallet.

Fra 1950 til 1970-tallet

Under krigen var det stopp i aktiviteten, men det skjedde første i 1941. Klubbhuset ble avlåst og tyskerne etablerte mitraljøsepost på taket av bygget! Men like etter krigen tok en fatt i årene igjen.

BILDET OVER: Aktivitet ved klubbens brygger i 1946

Blant annet gjorde klubben seg bemerket med et Norgesmesterskap i roing, junior firer innrigger i 1958. Dette førte til et betydelig løft for Hamar Roklub. Klubben vokste i både medlemstall og aktivitet på slutten av 50-tallet.

Samtidig med denne utviklingen ble det liv i kvinneroingen. Det ble stiftet en egen klubb for damer, Hamar kvinnelige Roklubb. De bygget også sitt eget klubbhus på Tjuvholmen. Dette bygget ble tatt i bruk i 1937 og er nå klubbhus for møter og arrangementer. Det var lagringsplass for båter i første etasje og klubben hadde garderober under tak i andre etasje. Det var også en uteveranda i andre etasje. I mange år ble dette huset kalt Damehuset, mens vi i dag kaller huset for Klubbhuset da det ble ombygd på 1980-tallet da klubbens nye båt- og garderobebygg ble gjenreist etter brannen i september 1980. Klubbhuset benyttes nå bare til årsmøter, styremøter og medlemsmøter.

1960-tallet: ny giv

På 1960-tallet var en tid preget av ildsjeler. Johan Fasting var ildsjel i klubben og bygget den opp til å bli stor på medlemstall og aktivitet. På slutten av 1960-tallet tok en av Hamars næringslivsfamilier et sterkt grep om Hamar Roklub. Munch-familien som eide blant annet Hamjern AS i Hamar, tok over i styrets ledelse.

Det var også på denne tida det ble kjøpt inn en del nytt materiell, blant annet noen robåter og fem kajaker i Gudenå-klassen fra danske Struer. Det ble en stor suksess for Hamars mange unge medlemmer. Kajakene og miljøet rundt roing gjorde at medlemstallet økte.

BILDET OVER: Vi deltok under Mjøsracet som ble arrangert noen ganger rundt 1970. Løpet gikk fra Hamar til Gjøvik kajakkklubb der blant annet OL-mester Tore Berger fra «gullfireren» fra Mexico i 1968 deltok. Løpet gikk også motsatt vei. På bildet er deltakerne på vei hjem til Hamar med kajaker på taket av bilen til Stein Hvals foreldre. Men vi kom hjem med alle kajakkene våre. Nesten utrolig!

BILDET UNDER: Erik Johnsen spenner fast kajakkene på taket etter å ha konkurrert mot Norges-eliten ved Oslo utenfor Strand kajakkklubb. Den gangen padlet vi 10.000 meter og vi ble slått ettertrykkelig. Erik deltok sammen med Frank Johansen i hver sin K1.

5 nye kajakker

De 5 kajakkene ble starten på kajakinteressens i klubben. Denne interessen har holdt seg levende blant enkeltmedlemmer i klubbregi siden den gangen selv om padlingen ikke satte skikkelig fart før etter 1997. Da ble det gjort bevisste valg om å satse mer på kajak.

Enkelte medlemmer kjøpte seg imidlertid sin private kajak og kano i årene mellom 1970 og 1997. Men fra innkjøpet av de fem kajakkene var et faktum på slutten av 1960-tallet i regi av Munch-familien som deltok i styret, var kajak en sporadisk etablert idrett som noen drev med i Roklubben.

I 1970 ble Hamar kvinnelige Roklubb og Hamar Roklub slått sammen til en og samme klubb. Det var medvirkende til at aktiviteten i roklubben var god de første årene utover på 1970-tallet. Men med dårlig og delvis utslitt materiell, liten interesse for å drive klubben og sitte i styret og stell, gjorde at klubben utover på 1970-tallet fikk store vanskeligheter. På slutten av 1970-tallet var medlemstallet lavt og noen ildsjeler holdt det gående.

1980: tragedien

Fra 1979 skulle utviklingen bli bedre. Nye folk i styret og stell gikk inn i klubben og fikk tak i mer moderne romateriell som falt i god jord hos nye, yngre medlemmer. Noen tidligere medlemmer kom også inn igjen i klubbens styre og stell og foreldre til yngre nye medlemmer tok et tak. En rekke av de store norske roklubbene solgte billig og bra brukt utstyr til klubben. Det ble rekruttert mange nye medlemmer i 1979 og 1980 og klubben var i godt gjenge sommeren 1980.

BILDET OVER: Fra sesongåpningen på Tjuvholmen sammen med Moelv roklub 8. juni 1980

Det var et hardt slag for klubben at båthuset brant ned til grunnen om kvelden 8. september 1980.

Bare noen rester stod igjen, båtene lå igjen forvridd inne i båthuset fra 1930-tallet. Alt av plastbåter lå smeltet og utbrent igjen. Noe arkivmateriale ble reddet, det er delvis bevart, men svartsvidd i kantene! Mange trodde dette var slutten for klubben eksistens. Men slik gikk det ikke. Damehuset var jo uskadd og kunne tas i bruk i bredere sammenheng. Det at Damehuset stod uskadd og at noen ledere gikk tungt inn i klubben, reddet laget fra havari og nedleggelse.

Erik Johnsen som var leder for klubben da det brant, fikk meg seg noen foreldre og tidligere medlemmer og ildsjeler for å gjenreise klubben etter brannen. Mange foreldre som hadde barn i klubben ble med i styret og byggekomite for å bygge opp igjen båthuset. Ildsjelen Erling Vold, roeren Sverre Kristiansen, idrettslederen Oluf Olsen og klubbens styreleder Erik Johnsen ble utnevnt til byggekomite for nybygget på et ekstraordinært årsmøte. Johnsen ledet både styret og byggekomiteen i disse årene. Bygget ble prosjektert og gjennomoppbygget raskt med egenfinansiering gjennom forsikringspenger etter brannen, kommunalt tilskudd og tippemidler.

BILET OVER: Våren 1981 var byggingen av nytt båthus med garderober i full gang. Bildet er tatt i mai måned. På bildene under er båthuset igjen klar til bruk. Det skjedde våren 1982 selv om båthuset ble fylt opp med båter allerede før jul i 1981

BILDET NEDERST: Kristin Høiby som var ivrig singelscullerøer på denne tida, følger med når den nye dobbeltrimmeren settes på plass etter bruk.

Det ble arbeidet godt for å få realisert nybygget. Klubben fikk stor forståelse for situasjonen i alle ledd i offentlig og privat virksomhet, særlig må framheves politisk ledelse i Hamar kommune med ordfører Egil O. Larsen og John L Hansen i spissen.

Det gjorde at klubben kunne starte byggingen av nytt båthus med dusjer og garderober i april 1981. Forsikringspenger etter brannen sikret klubbens egenkapital i byggingen. Kommunale

midler og tippemidler ble bevilget til anlegget. På slutten av året 1981 stod bygget klart. Nye og noen brukte båter ble kjøpt inn og fra 1982 var virksomheten i godt gjenge igjen etter brannen.

BILDET OVER: Vinteren og våren 1983 ble det tidligere Hamar kvinnelige Roklubbs båthus pusset opp for over 100.000 kroner. Huset var i ferd med å råtne opp! Men denne prioriteringen gjorde at dette bygget også ble reddet. Den samme oppussingen ble også gjort i årene rundt 2020.

Det gikk fint for klubben utover på 1980-tallet. Men mot slutten ble det vanskelig å drive rosport i Hamar. Ungdom foretrakk andre idretter og nye aktiviteter, en omstilling klubben ikke klarte å henge med i. Dessuten var mange ildsjeler slitne etter byggesaken. Klubben overlevde på slutten av 80-tallet og utover på 90-tallet på inntekter av utleie og ved at noen få medlemmer betalte en uforholdsmessig høy medlemsavgift.

Noen medlemmer hadde helt siden 1970-tallet hatt sin private kajakk/kano lagret i klubbhuset. I 1998/99 ble det med dette utgangspunkt, gjort et svært viktig valg hos medlemmene: Klubben skulle si ja til kajakkpadling og satse på dette framover. Dette har ved siden av byggingen av det nye klubbhuset vært det viktigste grepet for å sikre et selvstendig ro- og kajakktilbud i Hamar Roklubs regi. Siden har klubbens medlemstall og aktivitet på vann bare økt for hvert eneste år. Men det har gått på bekostning av den tradisjonelle roaktiviteten som har blitt lavere, i takt med veksten i kajakkaktiviteten. Men fortsatt tilbyr klubben roing.

Vekst og nybygg

BILDET OVER: Fra Helgøya rundt i august 2014. En praktfull tur med kajaker i sommerværet!

Økningen i medlemstallet har toppet seg skikkelig etter 2005. Klubben hadde i 2014 rundt 300 betalende medlemmer. Pr. 31. desember 2016 var medlemstallet rekordhøye 354. Av disse er det bare noen få roere. På 2020-tallet steg medlemstallet av betalende medlemmer til over 500.

Antallet kajaker i båthuset har økt betydelig. Klubbens styre har jevnlig fylt på med nye kajaker og en ny robåt til klubben. Mot en ekstra medlemsavgift kan medlemmer få sin egen båtplass for

kajakk. Betingelsen er imidlertid at folk blir medlem i klubben og betaler medlemskontingent. Det har vist seg at det har vært et stort behov for et slikt lagringstilbud i Hamar.

Etterspørselen etter plass for private kajaker i anlegget har vært sterkt økende da kajakkpadling har vært en trend. Roklubben har også kjøpt inn kajakkutstyr med tanke på medlemmer uten eget utstyr. De nærmeste årene er planen å styrke aktiviteten ytterligere for medlemmer uten egne båter ved innkjøp av flere klubbkajaker og robåter. I 2015 kjøpte klubben sin første nye robåt siden 1980-tallet.

BILDET OVER: Båthuset ble bygget på med 84 kvadratmeter i to etasjer i 2014. Det kostet klubben i alt 1,2 millioner kroner inkludert en del restarbeider og kostnader som er utført i 2015. Klubben er fortsatt gjeldfri.

Det var lange ventelister på leie av kajakkplasser og økende medlemstall som gjorde at klubbens leder Arne Hansen sommeren 2012 lanserte tanken om et tilbygg. Årsmøtet sa ja til prosjektet og i 2014 satte en i gang med byggingen. Det ble investert i et nybygg i forlengelsen av dagens båthus. Dette har gjort det mulig for flere medlemmer å ha egen båt lagret i anlegget. Åbygget ble satt opp uten tippemidler eller tilskudd fra andre.

Ved inngangen til 2017 var klubben likevel gjeldfri da tilbygget ble satt opp på oppsparte penger og dugnad. Etter nybygget var det ikke ventelister på lagringsplasser for kajaker og klubben hadde en sunn økonomi. Det var bare noen få ledige plasser ved inngangen til 2017.

Det ble drøftet tilpasninger i båthuset slik at en kunne få inn flere båter, blant annet for å gjøre tilgangen til klubben romateriell enklere. Det ble derfor vedtatt å bygge en ny kajakkhall i forlengelsen av Klubbhuset. Det ble satt opp med egne midler, kommunalt tilskudd og tippemidler.

Fram til 2020-tallet økte aktiviteten jevnt og trutt. I 2021 ble det padlet og rodd 30.000 kilometer og medlemstallet var over 500. Det nye tilbygget for å lagre klubbens kajakkutstyr, ble også fullført 2020/21 parallelt med totalrenovering av både båthuset og klubbhuset i Hamar Roklub 1881 – som er klubbens offisielle navn (med en b). Klubben representerer en av Hamars eldste idrettsmiljøer.

Klubben tilbyr nå roing og kajakk fra eget anlegg med treningsrom, toaletter, dusjanlegg og godt båtmateriell.

På bildet over ser du hvordan anlegget ser ut i dag. Men klubbhuset i bakgrunnen er påbygd med en ny kajakkhall i 2021.

Med anlegget på Tjuvholmen, bør Hamar Roklub 1881 ha en lys framtid.

Ettertrykk av denne artikkel er ikke tillatt uten tillatelse.

(Tekst: Erik Johnsen/fotografier (c) Erik Johnsen og medlemmer i Hamar Roklub